

Egri Petra, Domoszlai-Lantner Doris

Street art, streetwear

KAWS: What Party

Brooklyn Múzeum, New York,
2021. IX. 5-ig

Szeptember végéig volt látható a New Jersey-i születésű KAWS (Brian Donnelly)¹ eddigi legmonumentálisabb kiállítása, a *KAWS: What party* a Brooklyn Múzeumban, amely a művész életpályáját keretbe is foglalja az utcai graffititaggeléstől kezdve a nemzetközi hírnévig és a nagy divatházakkal való együttműködésig. Mi sem szemléletesebb példa az utóbbira, minthogy a kiállítást eleve a Dior divatház és a Rockefeller Brothers szponzorálta. KAWS még a 90-es évek Jersey Cityjében kezdett el falakat és óriásplakátokat elfoglalni kinetikus

KAWS: *Kis hazugság*,
2013, fa,
998×462×426 cm
HUNGART © 2021
↓

graffitifelirataival. Az engedély nélküli térmegszállás és a különféle licencek figyelmen kívül hagyása művészi kifejezőmódjának markáns pillérei voltak. A tárlaton összesen 167 alkotást láthattunk, köztük a régi, már teljesen eltűnt vagy átdolgozott utcai graffitik digitális változatait, azok szkeccseit, illetve a közismert display reklám hekketeket, a rajzfilmmfigurák ironikus „halottá tevését”, az ikonikus és monumentális KAWS-szoborplasztikákat és -installációkat. A tárlaton már a legújabb KAWS-tematika, a „kiterjesztett valóság” is helyet kapott. KAWS műalkotásai talán Andy Warhol felől érthetőek meg leginkább, aki olyannyira mestere volt a kisajátításnak, hogy különös „idézeteit” gyakran már eleve neki tulajdonították.

KAWS sikeréhez az út lényegében a street art-on keresztül vezetett. A graffitiművészként induló alkotót a display reklám hekkjeinek kígyózó és X-szemű figurái tették ismertté. Ironikus stílusa és a figurák meglepő illeszkedése az eredeti képi kontextusba dekonstruálta a képi tartalom barthes-i értelemben vett mondanivalóját. A plakátokon a luxusmárkák és presztízstermékeket népszerűsítő szupermodellek csípőjére, arcára, lábára tekeredő, kígyózó figura már akkor vonzotta a képzőművészet és a divat világának kulcsfiguráit, s a közönség figyelmét is ráirányította KAWS egyedi, efemer és meglehetősen provokatív stílusára. KAWS 1997-es tokiói útja után az *otaku* felé fordult. Utazása arra indította, hogy a kortárs populáris kultúra ikonikus hőseit is felhasználja, hiszen japánul ő maga nem beszélt, így fontosnak tartotta, hogy nemzetközileg ismert referenciákkal dolgozhasson. A képregény- és rajzfilmszereplőket is kiforgatta eredeti kontextusaikból, hogy művészete lingua franca-ként szójon, így lett Simpsons-ból KIMPSONS, Smurfs-ból KURFS. Transzformálta és egyesítette a törpök angol elnevezését saját művésznevének első betűjével, így vonva be őket saját identitásának körébe. A rajzfilmhősök közül Spongyabob és Snoopy is hasonlóan járt, bekerültek a KAWS repertoárba, és egyfajta populáris gyermekkori nosztalgiát mozgósítottak.

KAWS kétségtelenül kulcsfigurája a kortárs művészeti szcénának. Innovatív, színes, ugyanakkor letisztult vonalvezetésű alkotásai (a folyton visszaköszönő *Companion* figura, a halott szemű, koponyafejű Mickey egér, *Chum*, a Michelin-ember és *BFF*, a Szezám utcai Elmo felnőtt

KAWS: *Originalfake Companion*, festett üvegszál, 2006, 300×137×89 cm HUNGART © 2021 ←

KAWS: *Companion*, festett üvegszál, 2013, 300×137×89 cm HUNGART © 2021 ↓

változata) világszerte megtalálhatók a kortárs művészeti gyűjteményekben. A zene és a divat világának celeb szereplői is nagyra értékelik munkáját, mint például Drake, Jay-Z és Nigo. A populáris kultúra ismerőinek és kedvelőinek nemzetközi serege szorgalmasan gyűjti KAWS szobrait, festményeit, műanyag figuráit és egyéb műveit, amelyek mindegyike áttöri a képzőművészet és a tömegkultúra közötti határt.²

KAWS folyamatosan dokumentálta graffitijeit, reklám-hekkjeit, mivel sosem lehetett benne biztos, hogy a művei tartósak lesznek. Ugyanígy kellett eljárnia a 2016-os nagy-britanniai Yorkshire Sculpture Parkban rendezett kiállítása esetében is, ahol monumentális, felfújható, utazó installációját, a HOLIDAY-t mutatta be. Archiváló munkájának köszönhetően vált láthatóvá az Estudio Campanával való együttműködés keretében tavaly létrejött és az úrbe kilőtt *Companion*-szobor, amely a Covid-19 miatt bevezetett korlátozások közegébe is illeszkedett.

KAWS főhőseinek elnevezése egyszerre általánosító, és mégis bensőségesen ismerős. Ahelyett, hogy olyan keresztneveket adna nekik, mint Tom vagy George, amelyekhez bizonyos jellemvonások vagy akár sztereotípiák fűződhetnek, inkább közneveket tulajdonosított, például *Companion* (magyarul társ), *Chum* (szleng, magyarul azt jelenti, „barát”) és *BFF* (szintén szleng: „örökké a legjobb barát”). Ezek a pozitív asszociációkkal rendelkező szavak közelséget és bajtársiasságot idéznek, és minden olyan műélvezőnél érvényesülhetnek, aki valaha találkozott KAWS munkáival. Függetlenül attól, hogy a világ melyik részén él az ember, a *Companion*, *Chum* és *BFF* egy gyerekkori barátot vagy karaktert elevenít fel, akit korábban látott, és talán még szeretett is, származzon akár egy képregényből vagy televíziós műsorból. Testük gömbölyű puhaságot áraszt, közben a szemük olyan, mintha nagymama vagy anya varrta volna vissza őket a kedvenc gyermekkori játéokra. Füleik, kezeik és lábuk Disney híres Mickey Mouse-át és Goofy-ját idézik. Lágyság és gömbölyded vonásaik a Michelin-ember biztonságos autógumijára

KAWS: *Chum*,
2012, akrilfestmény,
213×173 cm és
Chum, 2008,
festett üvegszál,
213×142×96,5 cm
HUNGART © 2021
→

emlékeztetnek, vagy az útikönyvekben szereplő csúcscategóriás éttermekre. Egyszerre olyan karakterek, akikkel kapcsolatban azt érezzük, hogy már láttunk őket valahol korábban, de eléggé különbözőek ahhoz, hogy új perspektívát kínáljanak a designban.

Éppen a design dualista sokoldalúságának köszönhető, hogy műalkotásai eleve adottak a divat számára, és a KAWS-kollekciók egy szempillantás alatt elkelnek. Companion és barátai már többször sikeresen megállták a helyüket a luxus és a tömegdivat színterén is különféle kapszulakollekciók darabjaiként. KAWS divatmárkája, az Originalfake (magyarul eredeti hamisítás) 2006 és 2013 között sikeresen ötvözte a gardrób alapdarabjait a vidám grafikákkal, kiválóan beilleszkedve a streetwear műfajába. Az Originalfake-kollekció először a Supreme-mel való együttműködés eredményeképpen jöhetett létre, és a divatvilág egyik legismertebb személyiségét, Kate Mosst szerepeltette a pólókon és párnákon. Ezeket KAWS kigyószzerű karaktere, Bendy a bikinit viselő szupermodell testét fonja át, és jelenleg is több száz dollárért értékesítik a viszonteladói oldalakon, például az eBayen és a Graileden.

Többen is igyekeztek betölteni az űrt, ami a streetwear piacon kialakult az Originalfake bezárása után. Látva a művész alkotásainak újraéleszthetőségét, a japán nagykereskedő, az Uniqlo négy alkalommal is együttműködött KAWS-szal. A Uniqlo üzleteiben (időszakai, korlátozott darabként) világszerte kapható volt a kollekció 2017-től négy éven át. A 2017-es kollekció Snoopyt és a Peanuts-bandát, míg a 2018-as a Szezám utca klasszikus gyermekmúsort ünnepelte, amelyeket a művész is imádott gyermekkorában. A 2019-es darabok is nagy népszerűségnek örvendtek világszerte. Kínában a lelkes vásárlók talán túlzásba is vitték az ünneplést, amikor ökölharcot vívtak

egymással a korlátozott számú ruhákért. Bár a 2019-es lett volna az utolsó, de a mindent elsöprő siker okán az Uniqlo márka és KAWS is úgy döntött, hogy még egy közös kollekciót piacra dob 2021-ben. Ezt éppen a Brooklyn Múzeum kiállításának időszakára időzítették.

Nem az Uniqlo volt az egyetlen kereskedő, amely kihasználta KAWS sikerét 2019-ben. A francia luxus divatház, a Dior is együttműködött vele és exkluzív, új, rózsaszín karakterével. A Kim Jones által tervezett Dior Homme kollekcióban a Companion figura a márka egyik védjegyében, elegáns, karcsú szabású fekete öltönyben jelent meg. Kirívóak voltak a hímezett Dior méhlogó KAWS-variációi. Ezzel a kollekcióval a Dior is bizonyította, hogy el tudja érni azokat a fiatalokat is, akik olyan ruhákra vágnak, amelyeknek erős brandöröksége van, de mellette kombinálhatóak egy streetwear variációval. KAWS pedig azt demonstrálta, hogy művészete meghaladja azokat a társadalmi-gazdasági szegmenseket, amelyek gyakran fájdalmasan nyilvánvalók a divatiparban. A projekt nagy sikere után aligha lehet meglepődni azon, hogy a Dior támogatta a művész önálló tárlatát a Brooklyn Múzeumban.

A kiállítás helyszínén a rajongóknak és gyűjtőknek arra is volt lehetőségük, hogy új ruhadarabokat és kiegészítőket vásároljanak. A Brooklyn Múzeum öt új, limitált számban hozzáférhető pólót adott ki, amelyek minden bizonyítással gyűjtői darabok lesznek a közeljövőben. Hasonlóan a pólókhoz, valószínűleg ez a kiállítás sem az utolsó, amely bemutatja majd a művész munkáit. Augusztusban KAWS új együttműködést jelentett be a japán tervező, Rei Kawakubo COMME DES GARÇONS SHIRT márkájával. Érdeklődve várjuk, hogy vajon melyik múzeum szervez ebből újabb tárlatot.

1 A KAWS szónak nincs valódi jelentése. Egy interjúban arról beszélt, hogy kizárólag azért választotta ezt művésznevéül, mert tetszett neki, ahogy az egymás mellé rendelt betűk vizuálisan korrelálnak egymással. Megjegyzendő, hogy a KAWS szó hangzása meglehetősen hasonlít a (Jeff) Koonsra, aki szintén monumentális szobrairól (*Balloon Dog*) vált híressé. Nem volna meglepő, ha egy sajátos „kisajátítás” állna KAWS neve mögött.
2 Eugenie Tsai, Daniel Birnbaum, KAWS: *What party catalogue*, Phaidon, New York, 2021.